

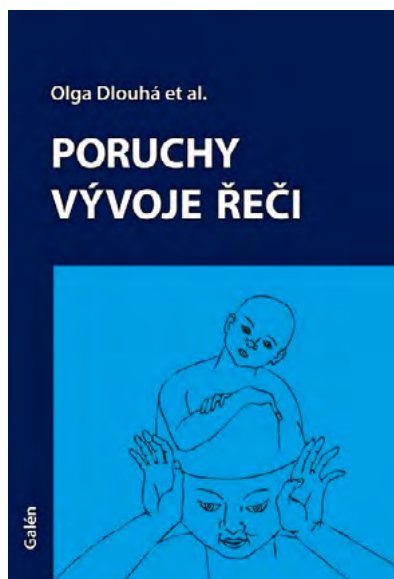
RECENZE KNIHY

PORUCHY VÝVOJE ŘEČI – OLGA DLOUHÁ ET AL.

PhDr. Mgr. Lenka Vacková

Ambulance klinické logopedie, Wellnerova 1322/3C, 779 00 Olomouc

logo-psycho.ol@seznam.cz

Kniha docentky Dlouhé, kterou vydalo nakladatelství Galén, se věnuje vývojovým poruchám řeči. Autorka svoji knihu obohatila také pohledem několika odborníků z řad dětské neurologie, dětské klinické psychologie, klinické logopedie a foniatrie.

Kniha je přehledně rozdělena na několik tematických okruhů. Čtenáři nabízejí krátký vhled do anatomie a fyziologie struktur a procesů CNS, které se podílejí na vývoji a realizaci řečové komunikace. Zejména pak nelékařům umožňuje lépe si uvědomit vztahy mezi CNS a řečí.

Nejvíce pozornosti věnuje autorka vývojové dysfázii a možné komorbiditě s dalšími poruchami ve vývoji dítěte (neurologické dysfunkce, ADHD, vývojové poruchy učení, koktavost).

Klíčové jsou informace týkající se specifických poruch vývoje řeči a EEG abnormalit, stejně tak jako analýza projevů poruchy porozumění řeči (u centrální poruchy sluchového zpracování, zejména u receptivní dysfázie) pomocí centrálních sluchových testů (dichotické testy) a využití vyšetření sluchových evokovaných potenciálů.

V rámci terminologie pak autorka upozorňuje na nejednotnost ve světové odborné literatuře a snahu o sjednocení klasifikace v oblasti vývojových poruch řeči a jazyka. Sama se přiklání k označení vývojová dysfázie a názorně vysvětluje logičnost tohoto názvu.

Kniha vybízí k mezioborové spolupráci. Ukazuje na problém včasného zachytu dětí s vývojovou dysfázií, pokud neměly pre-, peri- nebo postnatální postižení.

V rámci psychologického vyšetření je pak zdůrazněna potřeba zhodnocení míry zátěže, kterou je schopné dítě ustát v rámci terapeutického procesu (tedy i v rámci logopedické péče).

Velmi zajímavé jsou informace z nejrůznějších výzkumů (např. detekce genu FOXP2, který je důležitý pro plasticitu odpovídajících nervových okruhů, a odkazy na výzkumy týmů z Cambridge a Nijmegen, dále pak četné studie samotné autorky, která působí na 1. lékařské fakultě UK a VFN v Praze).

V souvislosti s lateralitou u dětí s vývojovou dysfázií autorka uvádí Test QHP (quantification of hand preference) autorů Bishopové a Hilla, který poukazuje na nedostatek „midline crossing“ a oproti klasickým zkouškám laterality tak umožňuje získat více informací o nevyzrálosti či dominanci CNS.

V knížce jsou ilustrativně obsaženy kresby dětí s vývojovou dysfázií. Proto, abychom se v dané kresbě orientovali, je však dobré znát zákonitosti vývoje dětských kreseb, což již není obsahem této knihy (např. přetahování u dítěte tříletého je v rámci vývojové normy, taktéž chybění trupu u čtyřletého dítěte či pak ještě převaha jednodimenzionálního provedení končetin u většiny pětiletých dětí apod.).

Terapeutické části jednotlivých poruch vývoje řeči se kniha věnuje pouze okrajově, což je pochopitelné vzhledem k širokému tematickému zaměření.

PhDr. Mgr. Lenka Vacková

O autorce knihy

Doc. MUDr. Olga Dlouhá, CSc., se dlouhodobě specializuje na vývojové poruchy řeči, na centrální poruchy sluchového zpracování, věnuje se elektrofyziologickým vyšetřením sluchu, participuje na přípravě nových řečových audiometrických testů (zejména dichotických a testů šumové řečové audiometrie). Zabývá se péčí o vývoj řeči rizikových dětí (zejména nedonošených s nízkou porodní hmotností).

Je škoda, že nejsou více zmíněny zvláštnosti v senzoryckém zpracování, které, pokud jsou přítomné, významně ovlivňují průběh a výsledky terapie.

Autorka zmiňuje problematiku poruch autistického spektra. Hovoří o pervazivních vývojových poruchách řeči. V této souvislosti zastává názor „moderní“ diagnózy, která je dle ní často rodiči lépe přijímána (zejména pokud se jedná o atypický autismus) než mentální retardace. Je na zvážení, zdali tento pohled není pro práci s rodinou dětí s autismem limitující. Míra pomoci a dohledu u dítěte s „běžným“ mentálním postižením a u dítěte, které má

diagnostikovaný autismus s funkčním využitím v pásmu mentálního deficitu, je totiž významně odlišná. V současnosti velmi vítáme již stále častější záchyt dětí s podezřením na autismus v rámci screeningových vyšetření u pediatra. Právě nepodceňování varovných projevů a včasné zahájení terapie u malých dětí a práce s rodinou má pro další vývoj poruchy klíčový význam. Otázkou je, zdali je právě z řad klinických logopedů zajištěna dostatečná péče o děti před druhým rokem věku.

Zajímavou součástí publikace je audio-příloha s nahrávkami z archivu Foniatrické kliniky 1. LF UK a VNF, Praha. Pro

komplexnější pohled by bylo optimální, kdyby ke zvukové nahrávce byly uvedeny údaje týkající se věku pacienta, diagnózy, délky absolvované terapie a míry vývojového posunu.

Jak již v úvodu sama autorka upozorňuje, daná publikace nemůže obsáhnout do detailů všechny pohledy a již známé informace z oblasti poruch řeči a jazyka, ale nabízí určitý přehled jednotlivých skupin postižení. Vzhledem k interdisciplinárnímu pojetí poruch vývoje řeči a řadě cenných informací by však neměla chybět v knihovně žádného klinického logopeda.

Literatura

DLOUHÁ, Olga. *Poruchy vývoje řeči*. Praha: Galén, [2017]. ISBN 978-80-7492-314-2.